

JAKAB-KÖVES GYOPÁRKA

Disznóölés

– Na, boldogtalan? – kérdezte Nándi, a hentes, és végigsimított húsos kezével Baba arcán.

Azazhogy, valószínűleg nem ezt kérdezte. Nem kérdezhetette ezt, Nándi nem lelkez, és ilyen felesleges, ostoba kérdést soha nem tenne fel. Baba tudta, hogy saját gondolatát hallotta vissza. Lehet, hogy Nándi azt kérdezte, „boldog vagy?“, mert a boldogságot a férfi s az itt lévő férfiak mindegyike számára ez a rengeteg, gőzölgő hús jelentette.

Baba bután, kábultan mosolygott. Bement a házba, s ott, ahogy a benti meleg átölelte, egyszerre tudatosult benne, hogy minden idegszála kívánja még azt az iménti simogatást. Kinézett az udvarra, ott állt Nándi a vasatlan mellett önelégülten, szétvetett lábbal.

Baba anyja kijött a konyhából, bütykös kezét egy ronggyal törölte, s fejével a katlan felé intve megjegezte:

– Jól néz ki ez a Nándi, mi?

Baba idegesen felszisszent.

– Ugyan, anyu, jó, hogy azt nem mondd, feküdjek le vele!

– És ha azt mondanám? – vonta meg vállát az anyja.

– Talán örök hűséget esküdtél Öcsinek? Nem te panaszkodsz állandóan, hogy nem akar esküvőt?

Baba sértődötten legyintett, és besietett a konyhába, de anyja a háta mögött tovább folytatta:

– Csak legyints, legyints nyugodtan. Aztán majd, ha annyi idősz lesz, mint én, rájössz, hogy igazam volt. Ha én most lennék fiatal, az biztos, hogy nem tartanám vissza magam. Bevetném magam, elhíheted. Voltam olyan bolond, hogy ragaszkodtam a maszlaghoz, hogy hűség, meg házasság... Aztán mit kaptam? Egy impotens alakot.

– Az az impotens alak az apám – vágott vissza a lány.

– Az apád – hagyta rá hűvösen és minden felindultság nélkül az anyja. – De attól még szenvedés volt mellette az élet. És én voltam olyan bolond, hogy ezt végigcsináltam.

– Nem csináltad végig. Otthagytad.

– És? – vont a meg vállát az anyja. – Nem volt igazam?

Baba nem válaszolt. Dühödten csapkodott az edényekkel, képtelen volt megfogalmazni keserűségét. Érezte, hogy vastag ruhái fojtogatják, mintha rátekeredtek volna a testére. Menekülnie kellett. Egy kopott műanyag tállal a kezében kisietett újra a fagyos udvarra, ott aztán megtorpant. Nándi már nem állt a katlan mel-

lett, üres volt az udvar, a férfiak nevetése kihallatszott a nyári konyhából. Csalódottan meredt maga elé. Ha Nándi kint lett volna az udvaron, valamilyen ürügyet csak talált volna, hogy odamenjen mellé, aztán mintegy véletlenül hozzáérjen a vállához. *Összevézted a kabátodat. Látod, milyen véres mesterség az enyém? Nem félsz tőlem, te kis babácska? Még a végén összevézem a kis lábacskádat. De, egy kicsit félek. Add ide a kezed, megfogom, akkor nem félsz majd. És ha összevézelsz?*

Baba lassan szelte át az udvart. Öcsivel mindent átalakítottak itt, amikor ide költöztek. Ez az egész udvar egy nagy, koszos tyúkudvar volt, oldalt zöldségeskerttel, sáros vízfolyásokkal, traktornyomokkal. Baba kívánságára befűvesítették, tyúkokat nem tartottak, csak hátul maradt meg néhány ól. Úgy gondolkodtak, állatot tartani manapság fölösleges. Az embert robottá teszi az, hogy mindennap többször enni adjon nekik, bűzös moslékot vagy drága tápot. Ők nem nevelik, Nándi, a hentes hozza mindig a disznót, itt leölik a nyári konyha mellett. A jeges, megfeketedett havon végigfolyik a vörös, gőzölgő vér.

A nyári konyhát az öregasszony, akinek örökösaitól a házat vették, mosókonyhának használta. Télen, ilyen kegyetlenül fagyos napokon is mosott a műanyag gyerekkádban. Kivitte a konyhán kívülre vagy csak a nyitott ajtóba, dörzsölt és lögybölt, dörzsölt és lögybölt, aztán kiteregette egy drótra a tyúkudvar felett. Vajon mennyi idő kellett, míg merevre fagyottan levehette, és bevihette a szobába? Szaga olyan lehetett, mint az ázott gyapjúnak. Vagy mint a kesernyés illatú, fagyott földnek. Az öregasszony mindennap mosott, csak vasárnap nem. Felvett magára valami ócska kötényt, alatta több otthonkát és egy kardigánt viselt. A kardigán ujját jól feltúrta, kilátszott vaskos, vörös karja, amin a hús megpettyhüdt. Baba anyja megvetően nevette az öregasszonyt a háta mögött. *A bolondja, semmibe nem kerül egy mosógép. Mondom neki, hogy vegyen egyet, ne fagyjon meg itt kint. De azt mondja, az tönkretenné a ruhákat. Szétszaggatná a jó erős anyagot.* Baba most ebben a pillanatban értette meg, miért volt fontos az öregasszonynak idekint mosni. Ha fáj neki az izmaiba hatoló jeges hideg, érezte, hogy még él. Ezt meg kellett tennie mindennap, s aztán vasárnap megköszönhette, hogy megint élt egy hetet. Éreznie kellett önmagát.

A nyári konyhában hideg volt, és alig fértek el a férfiak. Egyszerre két húsdaráló zúgott, hatalmas tában gyűlt a kolbásznak való, az asztalon végigteregtetve a főtt cafrangok, összetöpörödött, párnás szalonnájú főtt húsok. A férfiak mindkét keze csillogott a zsírtól, Öcsié vörös volt, Nándié kocsonyaszínű, ahogy tömögötte a darálóba a tokaszalonnát.

– Már azt hittük, sose jössz – hangoskodott alkoholos jókedvvel Gyuri, a szomszéd. Hiányoztak elől a szemfogai, ettől olyan széles lett vigyora, mint egy vicsorgó majomnak. – Mi is üldögnénk odabenn a konyhában szívesen.

– Megfőzheted nyugodtan az ebédet – morogta Baba, és körülnézett, mit kellene dolgoznia.

Gyuri rövidet káromkodott, és vigyorgott hozzá lyukas fogsorával.

– Igyál te is egy kis erőset, Baba, akkor nem fázol. – Öcsi apja már hozta is a lánynak az üveg italt, zsíros, hústól csúsós kezével erősen markolta. Baba látta, hogy már alig volt a drága bolti lötyyből, ezek nem isznak akármit, csak márkás italokat, később majd sörre váltanak, abból is a legdrágább fajtákat szeretik. Öcsi apja erőszakosan nyújtogatta az üveget és az apró poharat Babának, kezében majd eltűnt a pálinkásphár. Baba borzadva gondolt arra, milyen maszatos lehet a férfi kezétől, s vajon hányan ihattak már belőle. Megrázta fejét.

– Legalább egyvalaki maradjon józan közöttetek – mondta, s oldalazva a nagy asztal mellé állt. Még elkapta Öcsi pillantását, fölneézett rá a nagy kolbászmassza mellől, kemény munkával dagasztotta az anyagot, csípős szaga messzire érzett. *Nem valami nagy segítség vagy. Jobb lenne, ha itt se lennél azzal a megvető ajakbiggyesztéssel. Senki nem elég jó neked. Lusta vagy és kényelmes. Pedig ezt itt mind neked csinálom.*

Baba úgy védekezett magában, hogy Öcsi apja szorította oda, az asztal másik feléhez, egészen véletlenül Nándi mellé. De amikor megállt a fehér zsírú, hülni kitett szalonnás húsok mellett, elbizonytalanodott, és nem mert a férfira nézni.

– Gyere, adogasd nekem a darabokat, hogy gyorsabban haladjak már – mondta Nándi, és káromkodott egyet.

Baba bólintott, s belemarkolt egy szalonnába. Puha, meleg volt, szinte kicsúszott az ember keze közül. Nándi elvette tőle, s húsos marka hozzáért ujjaihoz.

Baba nem hallgatott oda a férfiakra. Hangosan és egymást túllicitálva gorombaságokat találtak ki, közben Imike, Öcsi buta bátyja vihogott, bólogatott nagy vasutasfejével, s kummogott. Mindig ezt csinálták, a gorombaságaik és vicceik sem voltak újak. Nándi mély hangján szintén belebömbölte a maga változatait, s közben serényen rakodta a zúgó darálóba a tokaszalonnát.

Baba úgy érzékelte maga mellett a férfit, mintha az beszéd közben külön, erős üzenethullámokat bocsátana felé. Nem nézett Nándira, de újra és újra megbizsergett a tarkója és a füle, ahogy összeért egy-egy pillanatra a kezük, az ujjhegyük, egymáshoz ért a karjuk vagy a csípőjük. Baba is igyekezett különleges suga-

ratat gerjeszteni. Elképzelte, hogy pillantása meleg és hívogató, szeme fátyolosan vágyakozó, s szája úgy duzzad, hogy szinte szétreped. Látta maga előtt, ahogy Nándi leráncigálja magukról a ruhákat, kibomlik teste a dzsekiből, vastag pulóverekből, s ahogy feltépi a ruhanemüket, megoldja farmerének szoros övét, és Baba egyszerre nővé válik. Apró melle csúcsosodik, bőre borzongva libabőrzik, és sietősen bújik a hímszagú, szőrös férfimellhez.

– Hoztam egy kis erősítőt – nyílt az ajtó, s Baba anyja beegyensúlyozott egy tálcát tele kávéscsészékkel. A lány megriadt, mintha anyja rajtakaphatta volna képzelt ölelkezésén.

– Végre valaki, aki hagyja, hogy megszeressék – mondta Öcsi apja, és maszatos kezébe fogva a nő arcát, kemény csókot nyomott a szájára.

– Te, leejtem ezt a tálcát! – visongott az asszony, s türelmetlenül utasította a férfiakat, hogy helyet készítsenek a kávéscsészéknek. Öcsi apja kissé imbolygott, s most oldalt állt az asszonynak. Baba látta, hogy keze föl-le jár anyja tomporán.

– Mondom, hogy leejtem! – sivította az asszony, s hangosan, sikongva nevetett.

Öcsi felnézett a kolbász hús dagasztásából, homloka izzadságban úszott, arca egészen vörös volt. Nem szólt, de Baba látta rajta megint a rosszállást. *Te semmin nem tudsz nevetni. Mi vagy te, egy szent? Azt hiszed, valami rosszat akar az apám? Az anyád biztat állandóan minden férfit. Ilyen vén, s még mindig csak azon jár az esze.*

Baba élmeyegni kezdett. Taszította őt Öcsi apja, orrában érezte még széles pálinkaszagát, és iménti erőszakos kínálgatása még elviselhetetlenebbé tette. Anyja mégis hagyta, hogy fogdossa, hogy törleszkedjen hozzá, talán még élvezetét is lelte benne. *Te sem vagy jobb. Nándi csak annyival különb ennél az undorító férfinál, hogy fiatalabb. Mégis az idegeid borzolja minden egyes érintése. Még az is, amit csak beképzelsz magadnak.*

Baba egyáltalán nem volt benne biztos, hogy Nándit érdekli. Nem érezte magában azt a képességet, hogy észrevegye a férfiak kíváncsiságát és vágyát. Sokan mesélték a kolléganői közül, hogy a főnök incselkedett velük, miközben végigment a szalag mellett. De hát hogyan, hisz mindannyian mindig a munkájukra kell, hogy figyeljenek? Milyen kimondatlan üzenetek vannak a szemükben, vagy mi árulkodik? Egy arcmozdulat, egy kacsintás, egy hosszú pillantás? Baba nem tudta, milyen az, amikor valaki becserkész egy nőt. Pedig lehetett valami benne, hisz a főnök ezzel is, azzal is összefeküdt időnként. Az ő tapasztalatai szegényesek voltak e téren. Öcsit az óvoda óta ismerte, soha nem beszéltek egymással a köszönésnél

többet. Egy bál alkalmával aztán Öcsi mindenfajta titkos pillantások nélkül eléállt, felkérte táncolni. Éppen valami összebújós dal szólt, lassanként egyre közelebb vonta magához, Baba érezte, hogy a fiú inge izzadt, s a keze nyirkos. Végül kihívta a folyosóra, s ott egy csöndes zugban megcsókolta. Volt ebben valami lehangoló határozottság, mintha végre el kellett volna végezni ezt a munkát, úgy, mint bármi más egyebet. Babát ez akkor nem zavarta, s tudta azt is, Öcsi valóban le akarta tudni az elején a nehezét, az izzasztó udvarlást. Ő akkor kiválasztotta magának, talán elég tisztességesnek vagy kellően csinosnak találta. Baba akkor olyan szerelmes lett az érzésbe, hogy szüksége van rá valakinek, hogy Öcsi bármilyen lehetett volna, akkor is hozzáköti az életét.

– Te beszélj a fejükkel – figyelt fel most Baba anyja sipító hangjára. – Látod, itt vannak ezek a fiatalok, aztán nem sikerült még egy gyereket sem összehozniuk. Hiába mondom nekik, hogy én már babázni akarok. Úgy imádom a pici babákat, aztán nem képesek egyet összehozni nekem.

– Nem baj, angyalom – felelte Öcsi apja, s vállával odadörgölözött Baba anyjához. – Majd mi csinálunk helyettük is.

– Jaj, te hülye! – visította az asszony, s belecsípett a férfi arcába.

Baba Nándira nézett, az vigyorgott, bizonyára készült valamit hozzátenni. A lány nem várta meg, míg a hentes tovább szégyeníti őt és Öcsit, szó nélkül kiestett a nyári konyhából. Odakint felszabadultan, mélyen lélegzett, pedig valószínűtlenül hideg volt, érezte, hogy orrában azonnal megdermed a váladék. Felnézett az égre, miközben előrement a házhoz. A levegő számtalan, egymástól elmozduló síkra tört. A kép, ami szeme elé képzett, felismerhetetlenné tette az eget és azokat a kopasz faágakat, amelyek életét körbevették.

Odabent tudatosult benne, hogy a lába a fájdalomig összefagyott a hideg kinti konyhában. A kályha mellé állt, legszívesebben átölelte volna, dühödten vacogott.

Hallotta, hogy nyílik az ajtó, erre gyorsan odahagyta a kályhát, s elővett egy kicsiny vödröt a konyhaszekrényből. Öcsi állt az ajtóban, szótlanul nézett maga elé.

– Kellene valami? – kérdezte Baba, s érezte, hogy érdeklődésébe túl sok tetetett kedvességet kevert.

– Hová tetted a beleket?

Ahogy ezt Öcsi kimondta, Baba azonnal látta, hogy a férfi túl sokat ivott, hangja rekedt és fátyolos volt, nyelve megbicsaklott a bél szón, mintha az valami kiálló, ronda küszöb lenne. Baba maga sem értette, miért, dühöt érzett a férfi iránt, hogy az nevenségessé és szálnalmassá tette magát ismét.

– Nem is találkoztam velük. Te hoztad meg, nem? Hová tetted? Neked kellene tudnod. Mindig elfelejtesz mindent, aztán rajtam keresed. Hová tetted, amikor hazahoztad a boltból?

Öcsi megvonta a vállát, s elbiggyesztette ajkát. *Mint egy kretén. Pontosan, mint egy kretén. S még ettől legyen gyerekem? Hogy az anyám babázhasson? Inkább saját körmömmel kaparom ki magamból. Nem akarok gyereket. Nem akarok.*

Baba kitérte a hűtő ajtaját, aztán széles mozdulattal kivette a kis dobozkákat, amelyekben úgy tekeregtek a belek, mint valami ijesztő szemléltető tárgyon az iskolai szertárban.

– Hol lenne másutt, mint a hűtőben? – kérdezte teljesen fölöslegesen Baba.

Öcsi védtelenül s ólmos fáradtsággal támasztotta az ajtó oldalát. Kinyújtotta kezét a dobozka után, s köszönömöt motyogott.

Istenem, mint egy gyerek. Micsoda védtelen! Nem vesz észre semmit. Nem hánytorgat föl semmit. Akármit lehet tenni vele, megalázni, megtiporni, szidni, szapulni, semmit nem hánytorgat föl. Mint egy gyerek, aki mindent elfogad a felnőttektől.

Baba kirohant az előszobába, és Öcsi elé állt. Rögtön megérezte rajta a gyomorkeserű szagát. Öcsi bambán elvigyorodott, s megfogta Baba derekát.

– Na, boldog vagy?

A lány kicsit meghökkent, talán Nándi is ezt kérdezte tőle nemrég. Nem viszonzta az ölelést, de nem is visszakozott. Elszántan vett egy mély lélegzetet, orrcimpája kitágult, majd ezzel az egy levegővel kimondta a rettegett szavakat:

– Vegyél feleségül.

Öcsi arcán kicsit eltolódott a mosoly, de tartotta tovább Baba derekát, a beles dobozkák élesen belevágtak a lány bőrébe.

– Aztán minek az, te? Tudod, hogy így is összetartozunk. Hát nem ugyanolyan, mintha házások lennénk?

Öcsi nyelve el-elbicsaklott, de látszott, hogy igyekszik összeszedni magát.

– Nem, nem ugyanaz – nyafogta Baba.

– Nem értem, mi hiányzik. Hát nem vágunk disznót? Baba durcásan bólintott.

– Hiányzik talán a kölcsönruha, meg a lagzi?

– Az is.

– De mi még? Nem értelek.

Baba belenézett a férfi vérekes, meggyötört szemébe.

– Ez az egész olyan *mintha* – felelte keserűen, s egyszerre elviselhetetlennek érezte Öcsi ölelését.

A férfi felnevetett, s elengedte a lány derekát.

– Ez jó. Olyan mintha. Mintha, mintha, nem tudom milyen lenne. Ez jó.

Öcsi kiment, úgy ismételtette Baba szavait, mint egy ismerős ének sorait.

Baba visszasietett a konyhába. Mosogatószert és forró vizet töltött a vedrébe, s egy ronggyal együtt kivitte. Még látta, ahogy Öcsi imbolygó alakja eltűnik a nyári konyhában. Nem akart semmire gondolni. Szándékosan nem nézett fel az égre sem, nem érdekelte a szétnyílt levegő, az ismeretlen égbolt képe itt, állítólagos otthona felett. Üres, kongóan üres volt a feje.

A nyári konyhában mindenki egyszerre hahotázott, még Öcsi is rázkódott a nevetéstől, Imike, a bátyja kummogva nevetett, mint mindig. Baba komor arccal nekiállt letisztítani a ráragadt zsírtól az asztalt.

– Azt igazán kár lemosnod – kiabálta felé széles vigyorral Gyuri, a szomszéd. – Nyugodtan felkenhetnéd magadra, úgyis elkel rajtad néhány deka zsír.

– Na, mindjárt megnézzük, igazad van-e, Gyurikám – kiabálta vissza Nándi, s két oldalról belemarkolt Baba csípőjébe.

– Nem szégyelled magad? – szisszent fel a lány, s védekezésül maga elé tartotta a vödröt. – Ha nem veszed el a mocskos kezedet, ezzel borítlak le.

A férfiak nevetése erőltetetté vált, Nándi mosolya lelohadt, s gyorsan elengedte a lányt.

– Na, nem kell mindjárt így fölkapni a vizet.

Baba vak keserőséggel tisztította az asztalt. Közben a férfiak röhögése alábbhagyott, anyja visító nevetése is megakadt, mindenki visszatért a dolgára. Baba, ahogy végzett, kifordult a helyiségből. Odakint aztán megállt, sóhajtva nézett a megfáradt vízbe, amelyből eltűnt a hab, és zsírosan, zavarosan keringett a vödörben. Hátrébb ment, kilöttyintette az egésztestet.

Érezte, hogy a férfi mögötte áll, pedig nem is figyelt fel a lépteire. Várt, mit fog tenni, megfogja tán megint a derekát, durván és közönségesen? Vagy megint végigmít az arcán, mintha a gyengédséget akarná eljátszani?

– Rossz kedved van ma – hallotta Nándit.

Baba sóhajtott.

– Nem szívesen látlak ilyen szomorúnak. Komolyan. Gyere, fordulj meg, hadd lássalak.

Baba szófogadóan, de kellemtelenséget mímelve megfordult. *Össze fogsz vérezni? Mi lesz velem, ha összevérezel?*

Nándi hüvelykujját a lány szája sarkához érintette, finoman, puhán, s Baba lehunyta szemét. *Megnyalni azt a*

sós ujjad. Leheletemmel körbejárni azt a húsos, erős kezedet.

– Segíts nekem. Egy nő mindig tudja, hogy hol oldhatnánk meg. Hová menjünk?

Baba kinyitotta szemét, arca értetlenséget tükrözött.

– Bemehetnénk a házba, itt kint pokolian hideg van – folytatta a férfi.

– Miről beszélsz? – dadogta Baba.

– Te is akarod. Ne mondd, hogy nem.

Baba egy pillanatig meredten nézte a férfit, aztán dühödten összehúzta magát.

– És aztán elveszel feleségül?

Nándi összeszorította a száját, és kezét a zsebébe mélyesztette.

– Azt hittem, ennél okosabb vagy. Kit érdekel a házasság? Egyszerűen jól érezzük magunkat.

– És Öcsi?

Nándi halkán füttyentett.

– Ugyan, mi lenne vele? Hülye gyerek. Nem vesz észre semmit. Ha meg észrevesz, akkor mi van? Na bumm.

– Én ezt nem akarom – sutogta rekedten Baba.

– Igazad van, már én sem – felelte megvetően Nándi, megfordult, s lusta mozdulatokkal visszaindult a nyári konyhához.

Baba megvárta, míg a férfi beér. Akkor térdre rogyott, bele az összetaposott, fagyott kérgű hóba. Nézte vörösre duzzadt kezét, a hideg szinte fájt. *Legalább tudom, hogy élek. Még érzem kezemben a hideget. Hamarosan azt sem érzem. Csak járok majd. Mintha. Mintha. S már azt sem érzem majd, hogy járok.*

Felnézett az égre. A levegő már nemcsak vízszintesen, de függőlegesen is szétvált, vibráltak a darabjai. Baba látta, hogy hiába az ismerős udvar, az ismerős falu, az idő vicsorog a fejük felett.

